

اشاره

در راستای اجرای مفاد سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و سند راهبردی کشور در امور نخبگان، پژوهش‌سراهای دانش‌آموزی «بسه عنوان مراکزی علمی و پژوهشی برای شناسایی و فراهم کردن زمینه رشد و هدایت استعدادها و پرورش خلاقیت‌های فردی و گروهی دانش‌آموزان و گسترش فرهنگ مطالعه و تحقیق و پژوهش در بین

نقش آفرینی پژوهش‌سرا

پژوهش‌سرای

آنان راه‌اندازی شدند. پژوهش‌سرای دکتر حسابی آزادشهر در استان گلستان یکی از پژوهش‌سراهای دانش‌آموزی برتر کشور

است که به‌عنوان قطب کشوری ادبیات و علوم انسانی انتخاب شده است. علی صادق‌پور، دارای مدرک کارشناسی ارشد فلسفه و کلام اسلامی، و با ۲۷ سال سابقه ارزشمند در آموزش و پرورش، مدیر پژوهش‌سرای دکتر حسابی و دبیر قطب کشوری ادبیات و علوم انسانی است. با صادق‌پور گفت‌وگو کردیم تا با فعالیت‌های این قطب و دستاوردهای آن آشنا شویم. خلاصه این گفت‌وگوی تلفنی در پی می‌آید:

قطب کشوری ادبیات و علوم انسانی چگونه و از چه زمانی در پژوهش سرای دکتر حسابی تشکیل شد؟
 پژوهش سرای دانش آموزی دکتر حسابی شهرستان آزادشهر در سال تحصیلی ۹۷-۹۶ به عنوان یکی از پژوهش سراهای برتر کشور انتخاب شد. از این رو به این پژوهش سرا در سال تحصیلی ۹۸-۹۷ پیشنهاد قطب کشوری ادبیات و علوم انسانی داده شد. ما اکنون به عنوان یکی از ۱۱ قطب کشوری، فعالیت های مرتبط با حوزه ادبیات و علوم انسانی را متناسب با سیاست های وزارتخانه، برای همه دانش آموزان کشور برنامه ریزی می کنیم. ما در هر استان نماینده (رابط) تحت عنوان قطب استانی ادبیات و علوم انسانی داریم که از طریق آن همه پژوهش سراهای استان را در جریان برنامه هایمان قرار می دهیم.

ضرورت و جایگاه قطب ادبیات و علوم انسانی در پژوهش سراهای دانش آموزی چیست؟
 از دیدگاه مقام معظم رهبری، علوم انسانی جهت دهنده و فکرساز است و مسیر و مقصد حرکت جامعه را تعیین می کند. از این رو ما به دنبال آن هستیم که دانش آموزان علاقه مند و مستعد در حوزه ادبیات و علوم انسانی را شناسایی، جذب و هدایت کنیم. هدف ما نخبه یابی و نخبه پروری است.

در راستای تحقق اهداف قطب کشوری ادبیات و علوم انسانی چه اقداماتی انجام می دهید و این قطب تاکنون چه دستاوردهایی داشته است؟

ما برای توسعه کمی و کیفی علوم انسانی، ابتدا زمینه آشنایی دانش آموزان با علوم انسانی را فراهم می کنیم. سپس دانش آموزانی را که خلاقیت و ایده دارند، برای ارتقا شناسایی می کنیم. فعالیت های ما با عنوان «مسابقات و جشنواره علمی پژوهشی» در موضوعات متنوع و جذاب ادبی برای دانش آموزان برگزار می شوند. در سال اول فعالیت قطب، جشنواره در گرایش های نقاشی (ویژه ابتدایی)، قصه گوئی (همه دوره ها)، روایتگری کوچه لاله شهید (متوسطه دوم)، مقاله خوانی (همه دوره ها) و داستان کوتاه تابش (همه دوره ها) برگزار شد. برای مثال در گرایش روایتگری، با هدف تقویت فرهنگ ایثار و شهادت بین نوجوانان، دانش آموزان کوچهای را که با نام شهید نام گذاری شده بود معرفی و در مورد آن شهید روایتگری می کردند. در اولین جشنواره دانش آموزان مستعد زیادی را شناسایی کردیم و در حال تشکیل بانک اطلاعاتی برای هدایت آنها هستیم. همچنین، مرتبط با گرایش های جشنواره، به همکارانمان در سراسر کشور آموزش می دهیم. ما مطابق اساسنامه قطب، برای شناسایی نیروهای فعال فرهنگی در حوزه ادبیات و علوم انسانی، به همه استان ها فراخوان دادیم تا افراد متخصص و علاقه مند این حوزه را به ما معرفی کنند. سپس با افراد معرفی شده مصاحبه و تعداد ۱۲ نفر از آنها را انتخاب کردیم. این ۱۲ نفر، هم کارگاه های آموزشی ما را مدیریت می کردند و هم داوری جشنواره را بر عهده داشتند. برای دومین جشنواره کشوری که در سال تحصیلی ۱۴۰۰-

۱۳۹۹ برگزار شد، گرایش های نقاشی (دوره دوم ابتدایی)، مهارت خواندن (همه دوره ها)، قصه گوئی (همه دوره ها)، روایتگری شهید زنده (متوسطه های اول و دوم)، مقاله نویسی با موضوع هویت (متوسطه دوم) و داستان کوتاه تابش (دوره های اول و دوم متوسطه) را ارائه کردیم.

یک لینک برای ارسال مستندات تجربه های دوساله از فعالیت های قطب کشوری ادبیات و علوم انسانی در اختیار قطب های استانی قرار دادیم تا بتوانیم دستاوردهایمان را به صورت کتاب تدوین کنیم و به چاپ برسانیم. لینک دیگری را نیز برای ثبت نام همکاری اختصاص دادیم که در حوزه ادبیات و علوم انسانی کتاب یا مقاله نوشتند و در این حوزه توانمندند. تصمیم داریم بانکی اطلاعاتی از همکاران سراسر کشور که توانمندی ویژه ای در حوزه ادبیات و علوم انسانی دارند و علاقه مندند، تشکیل دهیم تا بتوانیم در سال آینده بر پایه خرد جمعی در مورد برنامه های قطب تصمیم بگیریم.

با توجه به شرایط کرونا، دومین جشنواره علمی پژوهشی قطب را با چه تغییراتی برگزار کردید؟
 قطب در شرایط عادی هم نمی تواند برنامه حضوری برای کل کشور داشته باشد. ما در سال تحصیلی گذشته با ارتباط مجازی با دانش آموزان، برنامه ها و شیوه نامه هایمان را به اطلاع آنان رساندیم. در اپلیکیشن شاد و پیام رسان ایتا، چند کانال و گروه داشتیم که دانش آموزان زیادی از سراسر کشور عضو آن بودند. هر یک از کانال های تخصصی مجازی، از جمله کانال

ما برای توسعه کمی و کیفی علوم انسانی، ابتدا زمینه آشنایی دانش آموزان با علوم انسانی را فراهم می کنیم. سپس دانش آموزانی را که خلاقیت و ایده دارند، برای ارتقا شناسایی می کنیم

قصه گوئی و کانال مهارت خواندن، به دانش آموزان علاقه مند به گرایش های گوناگون جشنواره اختصاص داشت. گروه مجازی ویژه ای نیز برای اطلاع رسانی به قطب های استان تشکیل شد. ما در قطب ادبیات و علوم انسانی بیش از ۳۰۰ وینار آموزشی برای دانش آموزان سراسر کشور برگزار کردیم. برای مثال، برای گرایش «نقاشی»، هم وینار و هم کارگاه آموزشی زنده، ویژه دانش آموزان و معلمان علاقه مند، برگزار کردیم. قطب های استانی نیز با مدیریت ما به برگزاری وینار و کارگاه آموزشی اقدام می کردند.

میزان استقبال و مشارکت دانش آموزان در برنامه های قطب را چه طور می بینید؟

میزان استقبال از برنامه های قطب به مسئولان قطب ها برمی گردد. در استان هایی که نماینده قطب با علاقه کار کرد، دانش آموزان بیشتری درگیر برنامه های قطب شدند و در نتیجه دانش آموزان مستعد بیشتری شناسایی شدند. همچنین از مدرسه هایی که مدیران آن با پژوهش سرا ارتباط تنگاتنگی دارند و ایده های خوبی به ما ارائه می کنند، دانش آموزان خوبی

هم به ما معرفی می‌شوند. در غیر این صورت ممکن است خیلی اوقات استعداد دانش‌آموزان بالقوه بماند و فرصت شکوفایی و ارتقای آن فراهم نشود.

برای تقویت انگیزه حضور مؤثر دانش‌آموزان در فعالیت‌های قطب چه اقداماتی انجام می‌دهید؟

من به‌عنوان معلم با عشق و علاقه وارد آموزش و پرورش شدم و همیشه از انجام کار لذت بردم. وقتی وارد پژوهش‌سرا شدم، با کمک همکاران، تیمی برای شناسایی دانش‌آموزان مستعد تشکیل دادم. دیدم وقتی دانش‌آموزان اعتماد به نفس به دست آورند، خودشان کارهایشان را دنبال می‌کردند. مهم این است که ما معلمان به دانش‌آموزان باور داشته باشیم و به آن‌ها میدان دهیم. ما در پژوهش‌سرا از طریق انجمن‌های علمی و رابطانی که در هر مدرسه داریم، با دانش‌آموزان در ارتباط هستیم. کار نیروهای تخصصی پژوهش‌سرا آموزش دادن به انجمن‌های علمی است. وقتی انجمن‌های علمی تقویت شوند، دانش‌آموزان مستعد شناسایی می‌شوند.

برای افزایش انگیزه دانش‌آموزان و حمایت از آن‌ها، ایده‌های دانش‌آموزان پژوهش‌سرا را برای تجاری‌سازی به پارک علم و فناوری معرفی می‌کنیم. دانش‌آموزانی را هم که در گرایش روایتگری فعال بودند، برای حضور در برنامه‌های فرهنگی سپاه، بسیج و بنیاد شهید معرفی کردیم.

ما عضو گروه مدرسه‌های گوناگون در نرم افزار کاربردی شاد هستیم و سعی می‌کنیم با توجه به نیازهای دانش‌آموزان، مسابقات را برگزار کنیم. همچنین، برای افزایش انگیزه دانش‌آموزان و حمایت از آن‌ها، ایده‌های دانش‌آموزان پژوهش‌سرا را برای تجاری‌سازی به پارک علم و فناوری معرفی می‌کنیم. دانش‌آموزانی را هم که در گرایش روایتگری فعال بودند، برای حضور در برنامه‌های فرهنگی سپاه، بسیج و بنیاد شهید معرفی کردیم.

در قطب چه باید‌ها و نبایدهایی باید لحاظ شوند؟

یکی از مهم‌ترین مسائل ما، معرفی کامل قطب به پژوهش‌سراهاست. لازم است مدیر کل آموزش و پرورش استان که رئیس قطب است، از قطب حمایت کند و آن را به رؤسای پژوهش‌سراها معرفی کند. ما در استان خود به دلیل همین حمایت‌ها نتایج خوبی به دست آوردیم. همچنین، لازم است وزیر

آموزش و پرورش از مدیر کل بخواهد هم به لحاظ سخت‌افزاری و هم به لحاظ نرم‌افزاری در کنار قطب باشند. من به‌عنوان دبیر قطب نباید به دنبال ساختمان و تجهیزات قطب باشم، بلکه باید وقتم را روی برنامه‌ریزی بگذارم. اگر مسئولان از پژوهش‌سرا حمایت کنند، پژوهش‌سرا تقویت می‌شود و اگر پژوهش‌سرا تقویت شود، دانش‌آموزان مستعد شناسایی می‌شوند. یکی از مشکلات ما این است که می‌گویند اول نیروهای مدرسه‌ها پر شود، بعد به سراغ نیروهای انسانی پژوهش‌سرا برویم. اگر پژوهش‌سرا مدیر خوبی داشته باشد، می‌تواند نیروی انسانی توانمندی را وارد پژوهش‌سرا کند. در غیر این صورت ممکن است نیروهایی را به او تحمیل کنند که توانمندی لازم را ندارند، به کار پژوهشی علاقه‌مند نیستند و یا بیمارند.

از وظایف مدیر کل، معاون آموزشی و کارشناس امور پژوهش‌سرای هر استان این است که با توجه به گرایش‌های

مسابقات، نیروهای

تخصصی را در سطح

استان شناسایی کنند

و در اختیار قطب

استانی قرار دهند. با

شناسایی نیروهای

تخصصی در استان‌ها،

داوری خوبی در مرحله

استانی مسابقات

خواهیم داشت. وقتی

داوری‌ها خوب باشند،

آثار خوب به مرحله

کشوری می‌آیند و

دانش‌آموزان مستعد

شناسایی می‌شوند و

در بانک اطلاعاتی ما قرار

می‌گیرند. یکی از معضلات

ما این است که هم و غم بیشتر

دانش‌آموزان، وارد شدن به رشته

تجربی است. اگر پژوهش‌سرا تقویت

شود، می‌توانیم استعداد دانش‌آموزان در سایر

در آخر بفرمایید معلمان چطور می‌توانند با شما

تعامل سازنده و ارتباط اثربخش داشته باشند؟

معلمان می‌توانند با توجه به تخصص و تجربه‌شان دانش‌آموزان مستعد را به ما معرفی کنند. ما نیز می‌توانیم برای معلمان کارگاه‌های تخصصی و کلاس‌های ضمن خدمت برگزار کنیم. اگر معلمانی که توانمندی ویژه‌ای دارند و علاقه‌مندند به ما معرفی شوند، می‌توانیم از آنان به‌عنوان مدرس در کارگاه‌های آموزشی که در مدرسه‌ها برگزار می‌کنیم، کمک بگیریم. همچنین، از تجربه و تخصص آنان برای آموزش دانش‌آموزان سراسر کشور در مسابقات و جشنواره‌های علمی پژوهشی استفاده کنیم.